

LÄÄNE-VIRUMAA SUVEPÄRLID

18.07.2023

Väljasõit **Tartust kl 07.30** Vanemuise alumisest parklast, kl **08.15 Puhu risti** Olerexi tanklast, kl **08.40 Öuna** bussipeatusest (tagasitee ei ole Öuna kaudu).

Võivere tuulik on Hollandi tüüpi viiekorruseline kivist kehandiga tuulik, kus viimati tehti veskitööd 60 aastat tagasi. Siin on midagi, mida on Eestis teadupärast olnudki ainult kolmes veskis – kolme iseseisva ruumi ja ahjuga soklikorru. See korru ei ole olnud kunagi jahu tootmiseks, sel on olnud erinevaid funktsioone, kuid loodi algselt selleks, et mölder saaks soklikorruel elada. Tuulik asub Struve poolt teostatud meridiaanikaare mõõtmise Simuna-Võivere baasjoone Võivere otspunkti kõrval. Baasjoone üks punktidest Simunas on tähistatud graniitsambaga ja teine punktidest Võivere tuuliku kõrval on tähistatud paekivist vundamendiga, mis on kaetud klaasist püramiidiga. **Struve geodeetiline kaar**, mis ulatub Põhja-Jäämerest Musta mereni, mõõdeti aastatel 1816.-1855. ja seda kasutati Maa kuju ja mõõtmete määramiseks ning topograafiliste kaartide koostamiseks. Struve kaar kanti UNESCO maailmapärandi nimekirja 2005. aastal. Eestist kanti maailmapärandi nimekirja kolm punkti – Võivere, Simuna ja Tartu tähetorn. Simuna-Võivere baasjoon mõõdeti 1827. aasta sügisel F.G.W. Struve juhendamisel. Tuulikus on võimalus külastada Struve kaare interaktiivse lahenduse abil kõiki kolmekümmend nelja UNESCO maailmapärandi nimekirja kantud punkti. Tuulikus jahvatab selle omanik meile ajaloo ja teaduse juttu Struve-Tenneri ekspositsioonist, Struve geodeetilise kaarest ja maailmas tuntud, kuid Eestis vähem teatud astronoomidest ja geodeetidest Friedrich Georg Wilhelm Struve’st ja Carl Friedrich Tenner’ist.

Kiltsi loss on püstitatud keskaegse 15.-16. saj pärineva vasall-linnuse varemetele. 1784. aastal omandas Kiltsi mõisa major Hermann Johann von Benckendorff. Asuti vanu linnusemüüre kokku sobitama uue varaklassitsistlikus stiilis ehitatava mõisahoonena. 1790. aastal kerkis keskaegse vasallilinnuse varemetele esinduslik hilisbarokne peahoone, mis peidab endas põnevaid ja legendirikkaid keskaegseid osiseid. Toretsevat lossi ehivad kuppelkatustega ümartornid ja kaares peahoonega kokku ehitatud tiibhooned. Lossi esifassaadi kaunistab tänagi Benckendorffide perekonnavapp. Aja- ja kultuuriloos on Kiltsi lossil eriline koht. 1801. aastal ostis mõisa hilisem maailmakuulus meresõitja ja maadeavastaja Adam Johann von Krusenstern. Tema juhtimisel teostus Vene esimene ümbermaailmareis (1803-1806), mille põhjal koostas ta just Kiltsis elades „Lõunamere atlase“- tähtsaim merekaartide kogumik Vaikse ookeani kohta 20. sajandi alguseni. Admiral suri Kiltsis 1846. aastal, tema põrm sängitati tsaar Nikolai I erikäsu kohaselt Tallinna Toomkirikusse. 16. novembril 1995 möödus 225 aastat Adam Johann von Krusensterni sünnist ning siis avati Kiltsi lossis admiralile ja õpetlasele pühendatud mälestustuba. 2010. aastal renoveeritud mõisas pälvivad tähelepanu taastatud seinaja laemaalid, mõisa all paiknevad keskaegsed ruumid ning Krusensterni rõdu. **Lossiekskursioon** kohaliku giidiga ja jalutuskäik mõisapargis. Park oma põlispuude, allikate ka omanäolise taimestikuga on algselt planeeritud ja rajatud A. J. von Krusensterni poolt vabas stiilis inglise pargina. Tähelepanuväärne on paekivi müüritistega kujundatud Õneallikas. Üle tiigi paistavad 16. sajandi vesiveski varemed. Säilinud on mõisaaegne karusmarjaallee, mis viib Koerakivi juurde.

Lõunasöök Tamsalu kohvikus Kirsimari (*lisatasu eest, ettetellimisel*).

Tamsalu 100 tamme park on Eesti Vabariigi 100. sünnipäeva tähistamiseks rajatud tammepark. Konkursi võidutöö „Sõnasalud“ ideelahendus oli väikelinnale omaselt sümbioos linnalikust ja maalähedasest. Iga istutatav tamm on eriline ning vajab selget märgistust, et erineda olemasolevatest puudest. Tammede ümber rajati raudbetoonvööd, millele on süvistatud 100 Eesti vanasõna. 10 tamme ümber on ehitatud ümmargused istepingid. Nii moodustuvad tammegrupidest „Sõnasalud“, mis muudab pargis liikumise põnevaks aga ka mõtlemapanevaks igäühele. Tamsalus „Kukelossi“ nime all tuntud tsaariaegse hoone müürid konserveeriti ja viimistleti. Müüride vahele on ülesseatud lubjatööstuse ajalugu tutvustav ekspositsioon.

Porkuni mõis ja Paemuuseum

Porkuni kõige kõrgemasse kohta, Kungassaarele, rajas Tallinna piiskop Simon von der Borch 1479. aastal oma pealinnuse. Rajaja nime järgi hakati kohta kutsuma Borkholmiks, mis eesti keeles mugandus Porkuniks. See hävis juba 16. saj Liivi sõja ajal. Linnusest on säilinud ainult väravatorn, mida on renoveeritud. 4. juunil 1992 rajati siia Marko Pomerantsi ettevõtmisel **Paemuuseum**. Läbi torni viie korruse on võimalik saada ülevaade Eesti rahvuskivist – paekivist. Ekspositsioon tutvustab paekivi tekkelugu, kivistisi, levikut ja kasutust. Siin on rikkalik kollektsoon paenäidiseid üle Eesti. Torni tipus asub vaateplatvorm, kust saab heita pilgu Porkuni järvele, mõisakompleksile ja ümbruskonnale.

Porkuni mõisaansambli nüüdishoonestus pärineb 19. sajandist. Viimane mõisnik von Rennenkampff lasi aastail 1870-1874 vana häärberi kohale ehitada uue, mida rahvas hakkas kutsuma Porkuni lossiks. Hoones on segunenud tuudorstiil

ja neorenessanss. Hoone ehteks on keskrisaliidi tuudorstiilis tornikestega astmikviil, mille peened detailid on paekivist meisterlikult välja tahatud. Hoone ühel nurgal on gootilik tõmbi telkkiivriga kaheksatahuline nurgatorn, mis jäljendab kõrval paikneva piiskopilinnuse väravatorni osa. Lossi astmikfrontooni ehib Rennenkampffide perekonna vapp. Mõisakompleksist on säilinud mitmeid 19. sajandi alguse kõrvalhooneid, osa neist asub väljaspool järvesaart. Täna on mõisakompleks müüdud erakätesse.

Kadaka talu iluaed. Kolmkümmend aastat tagasi perele elukohta otsides leidsid hakkajad inimesed Jäneda lähedalt metsa ja võsa seest Kadaka talu vundamendivaremed. Aastatega ehitati üles elumaja, mille ümber kujunes justkui iseenesest kaunis inglise stiilis aed. Ajapikku tekkis perenaisel suurem huvi aiakujunduse vastu ning aeda pidevalt uuendades omandas ka vajalikud nipid. Istutusala on tihti määratud maastik ise, keskel kohal on pilkupüüdev veesilm. Taimeaias kroonib ligikaudu 50 sorti hortensiaid, tooni annavad värvikirevad püsilillepeenrad, kõrrelised ja okaspuude erinevad vormid.

2020. aastal omistati aiale Lääne-Virumaa kauneima maastikuaia tiitel ning aed pälvis presidendi auhinna. Lisaks on saadud tunnustust Maakodu, Aed ja Kodu ning Kodukiri korraldatud aiakonkursitel.

Ostusoovi korral on Kadaka talu aiad hortensiahuvilistele pakkuda müügiks 20 sorti madala- ja kõrgekasvulisi aedhortensiaid 3-5 l pottides. Püsililledest on müügiks 25 sorti siberi iiriseid (suured taimed), 15 sorti astilbesid ning palju teisi püsililli ja kõrrelisi. Võetakse vastu ka eritellimusi aiaplaaniks ja püsilillekollektsioonidele.

Kojusõit orienteeruvalt kl 18.00 marsruudil Mäo - Puhu rist – Tartu.

HIND: 69 € korduvreisija soodushind / 79 € tavahind

HINNA SEES:

- mugavustega buss,
- giid-grupijuht,
- käibemaks.

LISATASU EEST (tellimine ja tasumine enne reisi):

- lõunasöök (praad, magustoit, kohv/tee) 12 €

Kehtib Tensi-Reiside pakettreisileping, v.a reisi eest tasumise ja reisi annulleerimise tingimused:

- ettemaks 50% reisi maksumusest 5 päeva jooksul pärast broneeringu kinnitust ja arve saatmist;
- 35 päeva enne reisi peab olema tasutud kogu reisi maksumus;
- kuni 31 päeva enne reisi peetakse reisist loobumisel kinni büroo teenustasu 9 €;
- tühistades reisi 30-15 päeva enne reisi on tühistamistasu 50% reisi hinnast;
- tühistades reisi 14 või vähem päeva enne reisi on tühistamistasu 100% reisi hinnast.

Hind ei sisalda sissepääsupileteid muuseumidesse ja teistele tasulistele objektidele.

Mõningad hinnad, tasumine kohapeal (2022. a. andmetel, võivad muutuda sõltumata reisikorraldajast):

Võivere tuulik kohaliku giidiga	5 €
Kiltsi lossi giidituur	5 €
Paemuuseum kohaliku giidiga	5 €
Kadaka talu iluaed	5 €

REISIKORRALDAJA: TENSI-REISID AS

Tel 7 344 207, 7 344 208 Ülikooli 4, Tartu

Tel 6 703 333, 6 703 000 Estonia pst 5a, Tallinn

Tel 44 26 305, 44 26 300 Pärnu

E-mail: tensi@tensireisid.ee Kodulehekülg: www.tensireisid.ee

Panga rekvisiidid: TENSI-REISID AS a/a EE902200221005109167 (Swedbank)

- SOOVITAME TEHA REISITÕRKEKINDLUSTUSE, MIS GARANTEERIB REISIJALE HÜVITISE REISIST MÕJUVA TAKISTUSE TÕTTU LOOBUDES.
- REISIJAL ON KOHUSTATUD TUTVUMA TENSI-REISIDE PAKETTREISILEPINGUGA!
- REISIFIRMA JÄTAB ENDALE ÕIGUSE TEHA MUUDATUSI PROGRAMMIS PAREMUSE SUUNAS.

NB! Meie reisiprogrammid on koostatud 2022. a seisuga. Kuna uue olukorra tõttu muutuvad sihtkohtades sageli reeglid ja nõuded, siis võib juhtuda, et need ei võimalda meil enam külastada mõnda programmis märgitud paika või vaatamisväärsust. Sel juhul oleme sunnitud programmi muutma ja võimalusel pakkuma alternatiive vastavalt reisi ajal kehtivatele reeglitele, nõuetele jms. Samuti võivad muutuda nõuded sihtriiki sisenemiseks ja sealt naasmiseks.

NB! Hinnad võivad muutuda, juhul kui öömajad, kütusetarbijad muudavad oma hindu!